

חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000*

1. חוק זה מטרתו להסמיך באופן הדרגתי את בית המשפט המחוזי בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים לדון בעניינים מינהליים הנדרשים בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, על ידי שופטים של בית המשפט המחוזי שייקבעו לצורך זה, ולפי סדרי דין מיוחדים שייקבעו.
2. בחוק זה –
- “עניינים מינהליים” – עניינים הנוגעים לסכסוכים שבין אדם לרשות;
- “רשות” – רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית, וכן גופים ואנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין;
- “החלטה של רשות” – החלטה של רשות במילוי תפקיד ציבורי על פי דין, לרבות העדר החלטה וכן מעשה או מחדל.
3. (א) בית משפט מחוזי ישב כבית משפט לעניינים מינהליים בהתאם להוראות חוק זה (להלן – בית משפט לעניינים מינהליים).
- (ב) שופטי בית משפט לעניינים מינהליים יהיו נשיא בית המשפט המחוזי ושופטים אחרים של בית המשפט המחוזי, שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי, על פי הנחיות שקבע נשיא בית המשפט העליון לענין זה; תקופת הכהונה של שופט בית משפט לעניינים מינהליים תהא ארבע שנים וניתן להאריכה לתקופות כהונה נוספות של ארבע שנים כל אחת; ואולם ניתן לקבוע תקופת כהונה קצרה יותר בהתאם לצורכי בית המשפט.
- (ג) מקרב השופטים שנקבעו כאמור בסעיף קטן (ב) ימונה סגן נשיא לעניינים מינהליים (להלן – סגן הנשיא).
4. (א) בית משפט לעניינים מינהליים ידון בשופט אחד, ואולם רשאי נשיא בית המשפט המחוזי או סגן הנשיא לקבוע כי ענין מסוים יידון בשלושה.
- (ב) נשיא בית המשפט העליון רשאי לקבוע סוגי עניינים שיירדו בשלושה; הודעה על סוגי עניינים שנקבעו לפי סעיף קטן זה תפורסם ברשומות.
5. בית משפט לעניינים מינהליים ידון באלה –
- (1) עתירה נגד החלטה של רשות בענין המנוי בתוספת הראשונה (להלן – עתירה מינהלית);
- (2) ערעור המנוי בתוספת השניה (להלן – ערעור מינהלי);
- (3) תובענה המנויה בתוספת השלישית (להלן – תובענה מינהלית).
6. מצא בית משפט לעניינים מינהליים, לבקשת בעל דין, היועץ המשפטי לממשלה, או מיוזמתו, כי עתירה מינהלית שבפניו מעלה ענין בעל חשיבות, רגישות או דחיפות מיוחדת, רשאי הוא, לאחר שקיבל את תגובת בעלי הדין, להורות על העברת הדין בעתירה לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק.
7. שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספות לחוק זה, ובכלל זה להרחיבן או לגרוע מהן.

* נתקבל בכנסת ביום כ"ה באייר התש"ס (30 במאי 2000); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2821, מיום ג' בחשוון התש"ס (13 באוקטובר 1999), עמ' 2.

8. בית משפט לעניינים מינהליים ירון בעתירה מינהלית ובערעור מינהלי בהתאם לעילות, לסמכויות ולסעדים שלפיהם דן בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, בשינויים המחויבים לגבי עתירה מינהלית ולגבי ערעור מינהלי.
9. בית משפט לעניינים מינהליים רשאי, בכל שלב של הדיון, ליתן צו ביניים בתנאים שיקבע.
10. (א) רשם של בית משפט מחוזי יכהן גם כרשם של בית משפט לעניינים מינהליים (להלן – הרשם).
(ב) פסק דין של הרשם דינו, לענין ערעור, כדין פסק דין של בית משפט לעניינים מינהליים.
(ג) ערעור על החלטה של הרשם יידון לפני שופט בית משפט לעניינים מינהליים.
11. פסק דין של בית משפט לעניינים מינהליים, בעתירה מינהלית ובתובענה מינהלית, ערעור ניתן לערעור בפני בית המשפט העליון.
12. (א) פסק דין של בית משפט לעניינים מינהליים בערעור מינהלי ובערעור על החלטת הרשם, והחלטה אחרת של בית משפט לעניינים מינהליים יהיו נתונים לערעור לפני בית המשפט העליון אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט העליון שנשיא בית המשפט העליון קבע לכך.
(ב) לענין סעיף זה, "החלטה אחרת" –
- (1) החלטה בבקשה למתן צו ביניים;
 - (2) החלטה שניתנה לאחר פסק הדין ואינה נבלעת בו;
 - (3) החלטה בענין חיסיון;
 - (4) עניינים נוספים שקבע שר המשפטים בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.
13. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובכלל זה תקנות בדבר –
- (1) קביעת אגרות באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת;
 - (2) סדרי הדין בעתירה מינהלית, בערעור מינהלי ובתובענה מינהלית, לרבות לענין המועד להגשת עתירה, מועדים אחרים, צו ביניים וקביעת ערובה למתן צו ביניים; סדרי הדין בעתירה מינהלית יהיו במתכונת דומה לסדרי הדין הנהוגים בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, בשינויים שיקבע שר המשפטים, באופן שיבטיחו סעד מהיר ויעיל תוך אפשרות לקיום בירור עובדתי ככל שהדבר דרוש;
 - (3) הוצאה לפועל של פסקי דין והחלטות לפי חוק זה.
14. הוראות חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984,¹ יחולו על הליך לפי חוק זה אם אין בחוק זה הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם הוראות חוק זה.

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

15. תיקון פקודת האגודות השיתופיות - מס' 6
בפקודת האגודות השיתופיות², בסעיף 51, המספרים "9, 12" - יימחקו.
16. תיקון פקודת מסי העיריה ומסי הממשלה (פטורין), 1938³, בסעיף 15 -
(1) בסעיף קטן (א), במקום הסיפה החל במילים "בתוך שלושה חודשים" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים";
(2) בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילים "בתוך אותה תקופה" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים".
17. תיקון פקודת התעבורה - מס' 52
(א) בסעיף קטן (א), במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים";
(ב) סעיפים קטנים (ב) עד (ד) - בטלים.
18. תיקון חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), התשכ"א-1961⁵, אחרי סעיף 14 יבוא:
"ערעור 14. החלטת ועדת הערר ניתנת לערעור לפני בית משפט לענינים מינהליים".
19. תיקון חוק הרשויות המקומיות (ביוב), התשכ"ב-1962⁶, בסעיף 31 -
(1) בסעיף קטן (א), במקום "בית המשפט המחוזי שבתחום שיפוטו נמצא המושב של ועדת הערר וידון בו שופט יחיד" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים" ובמקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים";
(2) בסעיף קטן (ב), במקום "בית המשפט" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים".
20. תיקון חוק התכנון והבניה - מס' 50
(1) בסעיף 106(ד), בפסקה (3), במקום "לערער" יבוא "לעתור" ובמקום "השלום" יבוא "לענינים מינהליים";
(2) בסעיף 106 -
(א) בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילים "לערער לבית משפט השלום" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים";
(ב) בסעיף קטן (ג), במקום "ערעור" יבוא "עתירה" והמילים "הדן בערעור" - יימחקו.
(3) בסעיף 106 -
(א) בסעיף קטן (ב), במקום "לערור לפני בית משפט השלום" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים";
(ב) בסעיף קטן (ד3), במקום "לערער עליה לפני בית משפט השלום" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים";

² חוקי א"י, כרך א', עמ' 336.

³ ע"ר 1938, תוס' 1, עמ' 27.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173.

⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 169.

⁶ ס"ח התשכ"ב, עמ' 96.

⁷ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

- (4) בסעיף 158מא(א), במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית המשפט לענינים מינהליים";
- (5) בסעיף 198(ח), במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים";
- (6) פרק י"ו שכותרתו "עתירות בעניני תכנון ובניה" – בטל;
- (7) בתוספת הרביעית, בסעיף 16 –
- (א) בסעיף קטן (ג), במקום "בית המשפט המחוזי שידון בערעור בדין יחיד" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים";
- (ב) סעיף קטן (ד) – בטל.

21. בחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968⁸ –

(1) בסעיף 7ד –

- (א) כותרת השוליים תהיה "עתירה בענין החלטה או קביעת תנאי";
- (ב) בסעיף קטן (א), במקום "לערער על ההחלטה לבית משפט השלום או לבית המשפט לענינים מקומיים שבתחום שיפוטו נמצא העסק" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים";
- (ג) בסעיף קטן (ב), במקום "להגיש ערעור" יבוא "לעתור";
- (ד) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) עתירה לפי סעיף זה תוגש בתוך 60 ימים מהיום שנמסרה הודעה על ההחלטה או על קביעת התנאי";

(ה) בסעיף קטן (ד), במקום "ערעור" יבוא "עתירה" ובמקום "בערעור" יבוא "בעתירה";

(2) בסעיף 7ה –

- (א) כותרת השוליים תהיה "עתירה בענין הודעה על פקיעת היתר זמני";
- (ב) בסעיף קטן (א), במקום "להגיש ערעור לבית משפט השלום או לבית משפט לענינים מקומיים שבתחום שיפוטו נמצא העסק" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים" ובמקום "הערעור" יבוא "העתירה".

22. בחוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969⁹, אחרי סעיף 14 יבוא:

"ערעור 14א. החלטת ועדת הערר ניתנת לערעור לפני בית משפט לענינים מינהליים."

23. בחוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), התשל"ו-1976¹⁰ –

(1) בסעיף 6 –

- (א) בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילים "בית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא תחום הרשות המקומית" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים";
- (ב) סעיף קטן (ג) – בטל;

(2) בסעיף 7, המילה "ערעור" – תימחק, ובמקום "בהם" יבוא "בו".

⁸ ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.

⁹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 180.

¹⁰ ס"ח התשל"ו, עמ' 252.

24. תיקון חוק העונשין - מס' 54
 בחוק העונשין, התשל"ז-1977¹¹, בסעיף 229, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:
 "כ) הרואה עצמו נפגע על ידי צו לפי סעיף קטן (א) רשאי לעתור לביטולו לבית משפט לענינים מינהליים."
25. תיקון חוק העתיקות - מס' 2
 בחוק העתיקות, התשל"ח-1978¹², אחרי סעיף 36 יבוא:
 "כ36. החלטת ועדת הערר ניתנת לערעור לפני בית משפט לענינים מינהליים."
26. תיקון חוק העמותות - מס' 4
 בחוק העמותות, התש"ם-1980¹³ -
 (1) בסעיף 4(ג), במקום "לבקש מבית המשפט" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים";
 (2) בסעיף 6 -
 (א) כותרת השוליים תהיה "עתירה";
 (ב) במקום "לערער על כך לפני בית המשפט המחוזי" יבוא "לעתור לבית משפט לענינים מינהליים", במקום "4(ב)" יבוא "4(ג)" ובמקום "לערער" יבוא "לעתור".
27. תיקון חוק בתי המשפט - מס' 27
 בחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984, בסעיף 40, אחרי פסקה (ו) יבוא:
 "(א1) עתירה מינהלית, ערעור מינהלי ותובענה מינהלית, לפי חוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000."
28. תיקון חוק חופש המידע
 בחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998¹⁴, בסעיף 17(א), במקום "לבית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים".
29. תיקון חוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998¹⁵, בסעיף 11 -
 (1) בסעיף קטן (א), במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט לענינים מינהליים";
 (2) סעיף קטן (ג) - בטל.
30. תחילה
 תחילתו של חוק זה ביום שקבע שר המשפטים בצו או כתום שישה חודשים מיום פרסומו, לפי המוקדם.
31. הוראות מעבר
 הוראות חוק זה לא יחולו על עתירה נגד החלטה של רשות בענין המנוי בתוספת הראשונה, ערעור המנוי בתוספת השניה ותובענה המנויה בתוספת השלישית, שהוגשו קודם לתחילתו.

תוספת ראשונה

(סעיף 5(1))

1. ארנונות - עניני ארנונה לפי כל דין, למעט החלטות או תקנות שהתקינו שר הפנים, שר האוצר או שניהם יחד.

¹¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹² ס"ח התשל"ח, עמ' 76.

¹³ ס"ח התש"ם, עמ' 210.

¹⁴ ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

¹⁵ ס"ח התשנ"ח, עמ' 348.

2. חופש המידע – ענינים כאמור בסעיף 17 לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998.
3. חינוך – עניני רישוי מוסדות חינוך, תשלומי הורים, וכן רישום והעברה של תלמידים, למעט קביעת אזורי רישום.
4. מועצות דתיות – עניני כשירות לכהונה ופסלות לכהונה במועצה רתית לפי סעיף 3א לחוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א-1971.
5. מכרזים – עניני מכרזים של המדינה, רשויות מקומיות, תאגידים שהוקמו לפי חוק, חברות ממשלתיות וחברות בת ממשלתיות, שענינם התקשרות בחוזה לביצוע עסקה בטובין או במקרקעין, או לביצוע עבודה, או לרכישת שירותים.
6. עמותות – עניני רישום עמותה ושם עמותה לפי חוק העמותות, התש"ם-1980.
7. רישוי עסקים – עניני מתן רשיון או ביטול רשיון, היתר ומני או אישור לעסק טעון רישוי, לרבות קביעת תנאים לפי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, וכן צו לסגירת מקום לפי סעיף 229 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
8. רשויות מקומיות – עניני כשירות לכהונה ופסלות לכהונה של נבחרים ברשויות מקומיות לפי כל דין.
9. תיירות – עניני שירותי תיירות לפי חוק שירותי תיירות, התשל"ו-1976.
10. תכנון ובניה – עניני תכנון ובניה לפי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, למעט לפי פרק ח'1: היטל השבחה ולפי פרק י': עבירות ועונשין, ולמעט החלטות שענינן תכנית מיתאר ארצית או מחוזית והחלטות שר הפנים.

תוספת שניה

(סעיף 5(2))

1. ערעור על החלטת רשם האגודות השיתופיות לפי פקודת האגודות השיתופיות למעט בעניני פירוק אגודות שיתופיות, בורות בסכסוכים ועיקול זמני על נכסים.
2. ערעור לפי סעיף 114 לפקודת התעבורה.
3. ערעור לפי סעיף 104 לחוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), התשכ"א-1961.
4. ערעור לפי סעיף 31 לחוק הרשויות המקומיות (ביוב), התשכ"ב-1962.
5. ערעור לפי סעיף 158מא, סעיף 198(ה) או לפי סעיף 16 לתוספת הרביעית לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.
6. ערעור לפי סעיף 104 לחוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969.
7. ערעור לפי סעיף 6 לחוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), התשל"ו-1976.
8. ערעור לפי סעיף 36 לחוק העתיקות, התשל"ח-1978.
9. ערעור לפי סעיף 11 לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998.

תוספת שלישית

(סעיף 5(3))

ג תובענה לפיצויים שעילתה במכרז, כאמור בפסקה 5 לתוספת הראשונה.

יוסף ביילין
שר המשפטים

אהוד ברק
ראש הממשלה

אברהם בורג
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה